

ЗМІСТ

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА.....	1
ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА.....	1
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА І ОБОРОНА.....	2
ЕКОНОМІКА.....	3
ЕНЕРГЕТИКА.....	5
СОЦІОЛОГІЯ.....	6
ПОДІЇ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА.....	7

**ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВІДНОСИН
(Концептуальні підходи і практичні кроки)**

З лютого 2014р. триває «гібридна» війна РФ проти України. Численні зусилля міжнародної дипломатії на цей час, на жаль, не призвели ні до врегулювання, ні навіть до «заморожування» ситуації на сході України. Попередні Мінські угоди, ухвалені у вересні 2014р. (Мінський протокол і Мінський меморандум) були зірвані – тривала російська агресія на Донбасі. 12 лютого 2015р. президенти України, Франції, Німеччини і РФ погодили новий документ – «Комплекс заходів з виконання Мінських угод», яким передбачалося врегулювання конфлікту до кінця 2015р. Однак, виконання цих заходів перенесено на 2016р. і, з огляду на перебіг подій, фактично перетворюється на невизначений у часі, важкопрогнозований процес.

Слід констатувати, що з одного боку, ситуація на сході України не зазнала суттєвих змін на краще – тривають бойові дії. Зберігаються кардинальні розбіжності в позиціях сторін – України і РФ, щодо врегулювання конфлікту.

(Зокрема, виконання Мінських угод за російським сценарієм несе загрозу дестабілізації внутрішньої ситуації в Україні і руйнування державності). З іншого боку – швидко змінюється міжнародна ситуація – загострилася ескалація міжнародного тероризму (теракти в Парижі), виникла «міграційна криза» в ЄС, відбулося російське воєнне втручання в Сирії, набрав обертів гострий конфлікт Москви і Анкари. Це надає подіям на Донбасі певного «фонового» характеру в очах Заходу і підштовхує його до спроб «заморозити» ситуацію там будь-якою ціною, у т.ч. за рахунок інтересів України.

Тим часом РФ продовжує військову експансію на Донбасі з метою руйнування української державності, і наразі немає жодних підстав очікувати змін на краще в політиці Кремля. Отже, російсько-український конфлікт (який має регіональний і

глобальний вимір) набуває довготривалого характеру з перманентними загостреннями і непередбачуваними наслідками.

Російська агресія – анексія Криму та війна на сході України – призвела до глибинних змін у двосторонніх відносинах: а) зруйнована договірно-правова база Києва і Москви; б) знищені інституційні механізми міждержавних стосунків; в) унеможливлені контакти на вищому рівні, політико-дипломатичні відносини мають конфронтаційний характер; г) Україна зазнала безпрецедентних людських, територіальних та економічних втрат; д) виникло глибинне відчуження між народами України та Росії.

Попередня офіційна ідеологія «стратегічного партнерства», «братніх держав», «добросусідства», закладена в численних спільних угодах, втратила сенс. У відносинах України і Росії виникла нова політико-ідеологічна реальність.

Відтак – потрібна нова оцінка та перегляд природи, ідеології і загалом інституційної системи відносин з РФ у ключових сферах (політика, безпека, економіка, енергетика, гуманітарна сфера тощо), з урахуванням того, що головною загрозою українській державності є нинішній правлячий режим РФ.

Необхідним є також формування концептуально нової моделі співіснування з путінською Росією, яка б відбивала нинішні реалії і перспективи двосторонніх відносин і враховувала позиції західних країн-партнерів та міжнародних організацій.

Повна версія [тексту](#)

Внутрішня політика**БОРТЬБА З КОРУПЦІЙНИМИ ДОХОДАМИ МОЖЕ ПЕРЕТВОРИТИСЯ НА ЛЕГАЛЬНЕ РЕЙДЕРСТВО**

9 грудня 2015р. у Міжнародний день боротьби з корупцією Президент України Петро Порошенко підписав закон «Про Національне агентство з питань виявлення, розшуку і управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів». Тепер воно має розпочати роботу впродовж трьох місяців.

Конституція України містить перелік органів виконавчої влади із спеціальним статусом, але вищезгаданого Нацагентства там немає. Тобто, потрібно терміново вносити поправки до Конституції. Ні парламент, ні президент не мають повноважень створювати таке

агентство. Воно має бути створене відповідним рішенням Кабінету міністрів. Це все прописано законом про Кабмін і про центральні органи виконавчої влади.

На початку грудня на одному із засідань уряду прем'єр-міністр Арсеній Яценюк поділився планами створення спеціального фонду, куди б зараховувалися засоби, реквізовані з рахунків корупціонерів. У 2014 році, за словами прем'єра, правоохоронні органи України заарештували корупційні активи колишніх чиновників періоду президентства Віктора Януковича на суму в 1,5 млрд. доларів.

Але тоді не було закону, аби конфіскувати ці гроші, тепер він є. Нове агентство могло б приймати на свої депозитні рахунки суми, які вивчаються на предмет їхнього корупційного походження. Тривожить інше — дотримання конституційної норми про недоторканість права власності.

Зрозуміло, що незаконно здобуті засоби потрібно вилучити і передати державі, але ж лише суд може встановити корупційне походження тих чи інших активів. Навіть юристи головного експертного управління Верховної Ради, вважають, що погано прописаний у законі порядок реалізації таких активів може привести до легального рейдерства. При нашій системі проведення конкурсів можна чекати чого завгодно. Невідомо, хто займатиметься реалізацією цих активів і як це відбуватиметься.

Невідомо поки що, як на появу нової структури відреагують українські політики і бізнесмени. Велика небезпека криється саме у викривленому тлумаченні закону про нове агентство в частині регулювання процедури вилучення активів. Для того, щоб Нацагентство дійсно почало ефективно функціонувати, потрібно серйозно доопрацювати сам закон про нього. Час у юристів на це є.

Повна версія [тексту](#)

Науковий консультант з правових питань Центру Разумкова
Віктор МУСІЯКА

Національна безпека і оборона

ЩО ДУМАЮТЬ УКРАЇНЦІ ПРО СТАТУС ДОНБАСУ

Опитування Центру Разумкова зафіксувало, що думки українців стосовно подальшої долі Донбасу, а також проведення антитерористичної операції розділилися: 34,4% опитаних виступають за продовження АТО до повного відновлення контролю України над захопленими територіями, 20,1% — за відділення окупованих земель, 22,7% — за надання їм особливого статусу у складі України, 22,8% — важко відповісти.

Відповідаючи на питання «Чому ви підтримуєте відділення окупованих територій від України», 62,4% опитаних зупинили свій вибір на варіанті «Я не хочу, аби жителі цих територій впливали на політику України і отримували кошти з українського бюджету». Люди, які ведуть бізнес, мають активну політичну позицію, бояться, що їхня країна знову розвернеться в інший бік. Враховуючи досвід влади Януковича, їх можна зрозуміти. Люди, що займають, скажімо так, споживацьку позицію, не хочуть, аби повернення захоплених територій до складу України впливало на їхнє економічне становище.

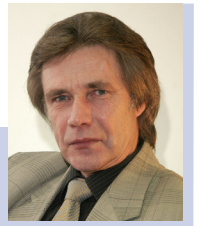
Іншими словами, в суспільстві є різні пласти думок, і це нормально. Насправді, головна проблема

полягає в тому, що чіткої позиції у цих питаннях немає в самій владі. Це стосується не лише Донбасу і АТО, але і всіх сфер життєдіяльності держави. Ми говоримо про реформи, але ніхто в Україні не знає, які реформи проводяться і як. Якщо вже політики ніяк не можуть чітко сформулювати свою позицію і дотримуватися свого слова, то марно чекати якихось солідарних думок серед населення. Ні про яку консолідацію поки що не йдеться, для цього просто немає підстав.

Має бути вироблена відповідна стратегія на рівні держави, наприклад, стратегія стабілізації ситуації в країні. А вже після стабілізації ситуації можна було би задуматися про стратегію розвитку.

Повна версія [тексту](#)

Директор військових програм
Центру Разумкова,
Микола СУНГУРОВСЬКИЙ

БЛОКАДА КРИМУ ВИЯВИЛА НАДЗВИЧАЙНУ ВРАЗЛИВІСТЬ І СЛАБКІСТЬ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Цього року підходять до завершення формальні часові рамки виконання Мінських домовленостей. Я вважаю, це однією із головних причин загострення на Донбасі. Це намагання спровокувати українську сторону на удари у відповідь і тим самим перекласти на неї звинувачення за зрив Мінських домовленостей.

У цій ситуації ОБСЄ — єдина міжнародна організація, яка виконує роль незаангажованого міжнародного посередника. Але за звітами, які вони щодня публікують для англомовних читачів, складається враження, що у цьому винні обидві сторони. Є повідомлення про кількість обстрілів та іноді їх напрямки, але без будь-якої прив'язки до хронології. Це не дає можливості скласти картину, хто насправді ініціює обстріли і хто змушений захищатися.

До того ж, мої джерела повідомляли, що коли до ОБСЄ передається задокументована інформація про порушення з боку «ДНР-ЛНР», вона ігнорується і не включається до публічних звітів.

Тож з боку РФ і бойовиків є намагання перекласти вину за зрив домовленостей на Україну, а з боку СММ ОБСЄ — неефективність роботи. А так як немає жодних інструментів змусити агресора до компромісу, тиск чиниться на українську сторону, яку вже неодноразово вдавалося примушувати.

Наші опитування підтверджують тезу, що Мінські домовленості є неефективними. Слова українських

і західних політиків, що їм немає альтернативи — лише свідчення складності ситуації, відсутності політичної волі шукати продуктивні формати та бажання змусити Путіна зайняти місце у переговорах, як сторони конфлікту та агресора.

Боротьба з Ісламською державою, проблеми з мігрантами, теракти у Парижі, протистояння Туреччини та Росії — все це знаходиться на одній сторінці з ситуацією в Україні, але пріоритетність цих питань змінюється.

Захід зацікавлений в тому, щоб конфлікт в Україні припинився і не був у щоденних новинних заголовках. Вони, можливо, розуміють, проте не занадто переймаються, якими будуть наслідки через рік-два-п'ять для України. Але цього не можна зрозуміти, якщо ми говоримо про дії українського керівництва.

Найбільш яскравий приклад на сьогодні — Крим. Акція з блокади півострова була продиктована тим, що люди вичерпали всі можливості вирішення цього питання цивілізованим, гуманітарним чи політичним шляхом та були змушені вдатися до радикальних акцій. Видно, що українська влада за Крим не бореться. Більше того, закон про зону вільної торгівлі і контракт на постачання електроенергії до «Кримського федерального округу» — явно корупційні документи.

Але найголовніше — цією блокадою було продемонстровано, що Росія — надзвичайно вразлива.

Співдиректор програм
зовнішньої політики та міжнародної
безпеки Центру Разумкова
Олексій МЕЛЬНИК

Всі розмови про «велику державу» та Путіна — чистий блеф. Підбив якихось двох опор і нездатність упродовж двох тижнів забезпечити життєдіяльність півострова говорить про надзвичайну слабкість РФ. І це не єдине слабе місце, яке має бути використане, якщо ми хочемо відстоювати українську незалежність.

Повна версія [тексту](#)

РОСІЯ ЗБИРАЄТЬСЯ ВЛАШТУВАТИ ТУРЕЧЧИНІ ПОКАЗОВУ ПОМСТУ ЗА ЗБИТИЙ БОМБАРДУВАЛЬНИК

Під час свого нещодавнього послання до Федеральних зборів, Путін висунув нові звинувачень у бік Туреччини. Його риторика може свідчити про те, що він збирається влаштувати Туреччині показову помсту. Вислови на кшталт «Аллах позбавив розуму», «помідорами вони не відбудуться» тощо — це потужний сигнал, який насамперед, звичайно, спрямований на внутрішню публіку, але навряд чи Путін не допускав того, що ці слова не будуть почуті Ердоганом. Декларація наміру подальшої ескалації відносин з Туреччиною є досить тривожним сигналом, і вона матиме вплив і на загальну безпекову ситуацію.

Я б не казав про те, що Росія організуватиме теракти силами своїх спецслужб. Є досить багато відпрацьованих ще за радянських часів методів, як можна сприяти подібним актам. Це може бути фінансова

підтримка різних організацій, зокрема й опозиційних рухів, які зараз набирають силу в Туреччині. Тобто Росія розігруватиме різні карти, які можуть тим чи іншим чином завдати шкоди Туреччині.

Звичайно, на публіку Путін сказав, що він не вдаватиметься до військових засобів. Але перекидання до Сирії найсучасніших комплексів протиповітряної оборони та підсилення угруповання є свідченнями того, що це робиться для організації там вендети для Туреччини. І зараз Росія буде вичікувати і створювати привід для того, щоб відповісти тією самою монетою.

Повна версія [тексту](#)

Співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова Олексій МЕЛЬНИК

ПРОТИСТОЯННЯ МІЖ НАТО І РОСІЄЮ МОЖЕ ПЕРЕТВОРИТИСЯ У НОВУ «ГОНКУ ОЗБРОЄНЬ»

Рішення керівництва НАТО збільшити витрати на оборону й озвучення основних загроз, які стоять зараз перед людством, — війна в Сирії і участь у ній Росії, наслідки Арабської весни і російська агресія проти України — можуть привести до чергової «гонки озброєнь».

Питання про необхідність належного фінансування оборони виникло не сьогодні, це обговорюється давно. Згідно зі стандартами, прийнятими країнами-членами НАТО, такі витрати повинні становити не менше 2% ВВП. Упродовж останніх 10-15 років ми спостерігали стійку тенденцію до зниження оборонних витрат. У різні роки по-різному, проте лише чотири-п'ять країн НАТО дотримувалися цих стандартів. Решта країн виділяють на оборону значно менше 2% ВВП. Власне, на те були причини — Росія тривалий час сприймалася як партнер, і загроза з її боку практично не розглядалася. Але такі закляки і вимоги про перегляд обсягів фінансування постійно звучали, як з боку країн-членів, так і з боку керівництва Альянсу.

Проте сьогодні ситуація кардинально змінилася, і питання обсягів фінансування оборони здобуло

особливу актуальність. У попередній стратегії НАТО майже не розглядалася можливість збройного конфлікту з Росією — сьогодні це стало більш ніж реально, і є необхідність збільшити інвестування у засоби оборони. Якщо раніше існувала загроза поширення зброї масового ураження і загроза терористичної діяльності, і сьогодні вони нікуди не зникли, то зараз, окрім них, якщо не на перший план, то на той же рівень виходить військова загроза з боку Росії.

Все це може привести, по-перше, до чергової «гонки озброєнь». А, по-друге, порушення балансу сил на користь того чи іншого суперника — це не лише загроза «гонки озброєнь», але й потужний стримуючий чинник. На певному етапі може бути ескалація, але надалі це повинно привести до стабілізації ситуації, оскільки ймовірний противник побачить і відчує, що подальше нарощування озброєння з його боку не дасть йому істотної переваги.

Повна версія [тексту](#)

Співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова Олексій МЕЛЬНИК

Економіка

У 2016 РОЦІ СЛІД ОЧІКУВАТИ НА СЛАБКУ ДЕВАЛЬВАЦІЮ ГРИВНІ

Встановлений у проєкті бюджету Міністерства фінансів на 2016 рік курс 24,1 грн/дол. — однозначно дуже оптимістичний. Він можливий у тому випадку, якщо наступного року економіка України розвиватиметься і з'являться додаткові ресурси для наповнення валютних резервів.

Проте з урахуванням слабкості економіки, я прогноую наступного року слабку девальвацію гривні. Тобто передбачаються коливання з легким нахилом у бік девальвації. Якщо девальвація не буде шоковою, то економічному середовищу вона не зашкодить. Більше того, якщо вона залишиться прогнозованою, то економічні агенти досить швидко підлаштуються під таку динаміку. Слабка девальвація також зможе у дечому підтримати експортерів і сприяти настільки необхідному для економічної стабільності зростанню.

За моїми прогнозами, до кінця наступного року курс національної валюти становитиме не 24,1 грн/дол., а 28-29 грн/дол.

Тим часом, зростання ВВП на 2%, як встановлено Мінфіном у проєкті бюджету, не виходить за рамки похибки. Подібне зростання на тлі економіки, що обвалюється за останні три роки, забезпечити не більше, ніж живихання. Мінфін можна зрозуміти: до бюджету потрібно закладати консервативні показники, які можуть

бути досягнуті за рахунок того, що економічні агенти намагаються поволі відновлюватися. Звичайно, Україна повинна зростати на 7-8% у рік, але вважатимемо, що 2016-ий стане роком післякризового відновлення, для якого 2% зростання — прийнятний показник.

Крім того, уряд встановлює у проєкті бюджету зростання мінімальних соціальних стандартів приблизно на 12%. За словами прем'єр-міністра, доходи українців таким чином «наздоженуть» рівень інфляції. Проте це станеться лише у тому разі, якщо інфляція не перевищить ті ж 12%.

Хоча сумніваюся, що її вдасться утримати на такому рівні. Все-таки мінятимуться тарифи, ціни на продукти харчування і так далі. Ми прогнозуємо зростання інфляції на рівні 14-16%. Водночас, цього року уряд підняв соціальні стандарти раніше, ніж це планувалося — не в грудні, а у вересні. Тому я не виключаю, що динаміка підвищення соціальних стандартів у 2016 році буде дещо кращою, ніж зараз.

Повна версія [тексту](#)

Директор економічних програм
Центру Разумкова
Василь ЮРЧИШИН

ОСНОВА ПОДАТКОВОЇ РЕФОРМИ – ЦЕ ЗМІНИ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ, СТРУКТУРИ НАДХОДЖЕНЬ І ВИДАТКІВ

Проект бюджету будуватиметься на тій податковій основі, яка зараз перебуває на стадії обговорення. І дуже важко сказати, чим ця дискусія завершиться, тому що є дві концепції – Міністерства фінансів і комітету Верховної Ради. Сьогодні хоч і говорять про те, що можливі компроміси, але поки що не дуже зрозуміло, у чому вони полягатимуть.

У пропозиціях Верховної Ради розрив між доходами і видатками більший, ніж у Мінфіну. Це на певних етапах може створювати додаткові ускладнення. Наприклад, МВФ не дуже цікавлять абсолютні чи відносні показники, куди йдуть видатки і звідки отримуються доходи. Головне питання для Фонду – це збалансованість бюджету. Тобто тут питання полягає у рівні дефіциту бюджету і джерелах його покриття. Якщо джерела фінансування раціональні та виважені, зрозумілі і прозорі, МВФ спокійно сприйме будь-які новації. А позиція МВФ для нас дуже важлива, бо якщо від нього Україні надходять транші, то

буде фінансування і від Світового банку, ЄБРР, ЄС, американський кредит буде більш доступним.

Я міг би вітати лібералізацію податкового законодавства, але поки що не бачу, як цей процес допоможе просувати бюджет. За короткий проміжок часу податкові зміни навряд чи принесуть достатньо ресурсів, щоб покрити виплату пенсій, фінансування соціальних програм, освіти, культури тощо.

Основа податкової реформи – це зміни структури економіки, структури надходжень і видатків. І насамперед, звичайно, треба починати з розуміння того, що робити з видатками. Крім того, дуже чітко потрібно розуміти, як зміниться економічне середовище, якщо ми дійсно більше бюджетних ресурсів залишаємо на місцях.

Повна версія [тексту](#)

*Директор економічних програм
Центру Разумкова Василь ЮРЧИШИН*

МВФ НЕ МАЄ НАМІРУ ПРИПИНЯТИ СПІВПРАЦЮ З УКРАЇНОЮ

Україні одночасно потрібно вирішувати і завдання макроекономічної стабілізації і трансформації. Тому поки що я схильний вважати, що МВФ максимально підтримує Україну і не збирається відмовлятися від такої політики.

Перегляд політики кредитування МВФ не пов'язаний виключно з Україною. МВФ періодично переглядає свою кредитну політику. Дуже проблемною є також Греція. Тобто не можна сказати, що даний перегляд відбувається через Україну.

Варто розуміти, що без МВФ в Україні можуть виникнути дуже серйозні проблеми. Зовнішні ринки капіталу для України зараз закриті, приватний кредитор навряд чи прийде зараз до України. Ресурси МВФ та інших фінансових інститутів – це єдине зараз джерело для України для наповнення резервів і виконання своїх боргових зобов'язань.

Повна версія [тексту](#)

*Директор економічних програм
Центру Разумкова Василь ЮРЧИШИН*

УКРАЇНІ ДАЛИ ЗЕЛЕНЕ СВІТЛО – ПРЕФЕРЕНЦІЇ НА ПОСТАЧАННЯ СВОЇХ ТОВАРІВ ДО ЄВРОПИ, ОДНАК РЕЗУЛЬТАТ ПОКИ ЩО НЕ ТІШИТЬ

За дев'ять місяців цього року наші підприємства продали в Євросоюзі продукції на трохи більше як 9 мільярдів доларів. Обсяги експорту виявилися на 32,9% меншими, ніж у січні – вересні 2014р. Істотне зменшення проти минулого року спостерігається чи не за всіма групами товарів. Так, експорт продуктів рослинного походження зменшився на понад 30%. Продаж за кордон зернових скоротився на 36%. Експорт жирів та олій зменшився на 30-35%, мінеральних продуктів – на більш як 50%, продуктів харчової промисловості – на 20%. Проте дещо збільшився експорт живих тварин, м'ясо-молочної продукції, а також риби, чаю та кави.

Україні надали преференції в експорті товарів до ЄС, і вона мала б збільшувати свої поставки, але вони скорочуються. Причин декілька. По-перше, для нас встановили експортні квоти. По-друге – співвідношення ціна/якість. На жаль, воно таке, що наша продукція не може бути конкурентоспроможною на ринках ЄС. Ще одна проблема – замість того, щоб вкладати кошти у нові технології і постачати продукцію з високою доданою вартістю, ми далі продаємо за кордон в основному напівсировини та сировинні товари. А ціна на останні на світових ринках сьогодні суттєво впала, тому помітно й знизилась обсяги нашого експорту.

Стосовно промислової продукції, зокрема машинобудування, то у ЄС вона не потрібна, оскільки є доволі енергоємною. У ціну наших механічних та електричних машин закладено великі витрати на використанні енергоресурси. До того ж, після втрати

російського ринку наші експортери не переймалися зміною стандартів та якістю продукції, а просто почали переорієнтовувати постачання продукції до Китаю, Туреччини та країн Африки. Найбільшою нашою проблемою є проблема конкурентоспроможності нашої продукції, оскільки наразі ми не змогли чітко й правильно адаптувати своє законодавство до європейського. Йдеться про фітосанітарне, санітарне й технічне регулювання

Крім того, наші виробники потерпають через вкрай слабкі зв'язки у країнах ЄС. Коли вони намагаються проштовхнути свої товари, то дуже низька ймовірність того, що на них буде попит. Допомогти мали б наші торгово-промислові палати, але наразі робота їх малоефективна. А ще українським виробникам бракує знань іноземних мов, зокрема англійської. Але головне – ми маємо оновлювати свої основні фонди, запроваджувати нові технології, інновації, не виводити капітал в офшори, а вкладати безпосередньо у виробництво, лише тоді наша продукція буде конкурентоспроможною на європейських ринках.

Повна версія [тексту](#)

*Експерт економічних програм
Центру Разумкова
Катерина МАРКЕВИЧ*

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПАР ТА ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПОРІВНЯННЯ З УКРАЇНОЮ

Інтерес до порівняльного аналізу України і ПАР зумовлений тим, що обидві країни мають певні «схожі» характеристики. Так, з початку 1990-х років обидві країни трансформують свої політичні й економічні системи (перехід від «комунізму» та «апартеїду» до демократичних режимів, формування конкурентної економіки на зміну сировинній олігархічній, створення нового ринку праці та справедливого розподілу

доходів тощо). Зазначимо, що в багатьох випадках результативність та ефективність реформвань у ПАР помітно перевищують українські досягнення.

Повна версія [тексту](#)

О.Пищуліна, провідний експерт соціальних та гендерних програм, М.Шульга, стажер економічних програм. Керівник проекту – В.Юрчишин, директор економічних програм.

КОРУПЦІЙНІ СХЕМИ СТАНОВЛЯТЬ НАЙБІЛЬШУ ЗАГРОЗУ ЕНЕРГЕТИЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

В Україні достатньо електростанцій, які працюють на газовій групі вугілля, і вони не завантажені, хоча такого вугілля у нас достатньо. Я думаю, що це корупційна змова для того, щоб Україну прив'язати до інтересів «ЛНР», «ДНР» та Російської Федерації. Головна причина — не те, що неможливо вирішити проблему

енергетичної безпеки і забезпечити електростанцію власним паливом, а саме проблема тотальної корупції, без подолання якої не можна вирішити проблеми енергетичної безпеки.

Повна версія [тексту](#)

Директор енергетичних програм
Центру Разумкова Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО

НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ РОСІЯ НЕ ЗМОЖЕ ЗАБЕЗПЕЧИТИ КРИМ ЕЛЕКТРИКОЮ НАВІТЬ НА 15%

Прокладеного кабелю недостатньо, щоб забезпечити хоча би 15% потреб Криму. Для того, щоб цього обсягу досягти, необхідно додатково добудувати енергетичну інфраструктуру: побудувати трансформаторні підстанції, додаткові лінії електропередач тощо. Це не так вже й просто зробити. Тому цей проект, який втілюють зараз, може лише частково вирішити проблему енергопостачання до Керчі і передмість. Не більше того.

Для того, щоб повністю перевести енергосистему Криму на самозабезпечення електричною енергією, потрібно роки 2-3. У першу чергу необхідно побудувати парогазові установки (ПГУ) для теплових електростанцій на газу, прокласти потужніші кабелі, розбудувати розподільчу інфраструктуру в самому Криму.

Хоча позбутися критичної енергозалежності від України Росія може вже до кінця наступного року. Критичні потреби вона може задовольнити, якщо буде активно інвестувати у самозабезпечення Криму енергоспоживанням,

прокладати додаткові кабелі, завозити дизель-генератори. У них будуть зберігатися великі проблеми, відбудуватимуться в'ялові відключення, але вже не такі, як зараз. Тобто вони вийдуть з критичної фази.

Зараз електроенергія на півострів надається з Ростовської атомної станції. Ростовська область дійсно і сама енергодефіцитна, там доводиться робити перетоки з центральних округів РФ. Можливо, що деякі райони там стали енергодефіцитними. Але перетікання електроенергії до Криму насправді мізерне, 100 МВт — це зовсім не критично для Півдня Росії. До того ж до кінця цього року або на початку наступного року планують побудувати ще один блок АЕС і таким чином забезпечити частину потреб Криму.

Повна версія [тексту](#)

Директор енергетичних програм
Центру Разумкова Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО

ВТРАТА ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ КРИМУ НЕ ЗАВДАСТЬ УКРАЇНІ ЗНАЧНИХ ЗБИТКІВ

У відповідь на «блекаут» Криму російська влада заявила, що впродовж найближчих двох років півострів стане повністю енергетично незалежним від України. Енергомостом із Краснодарського краю через Керченську протоку до Криму, за задумом росіян, у 2016-му році постачатиметься близько 800 МВт електроенергії на добу.

Російський проект може зайняти близько двох років. Якщо швидко втілюватимуться заходи, обіцяні російською владою, то справді з кожним місяцем чи роком електроенергія з України ставатиме непотрібною. Для України це не буде дуже серйозною втратою, бо у балансі споживання електроенергії

загалом в Україні Крим займав близько 5-7 відсотків. Споживання електроенергії у Криму збільшувалося лише у літній період, коли суттєво зростала кількість відпочивальників. Це певною мірою збалансовувало енергоспоживання загалом в Україні.

Повна версія [тексту](#)

Провідний експерт
енергетичних програм Центру Разумкова
Віктор ЛОГАЦЬКИЙ

ГОЛОВНОЮ ГАРАНТІЄЮ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ Є ЕФЕКТИВНЕ ЕНЕРГОСПОЖИВАННЯ

Попит на енергоресурси сьогодні та у подальшому визначатиметься, по-перше, зростанням кількості населення, зокрема в країнах, що швидко розвиваються (Індія, Китай), по-друге — боротьбою зі змінами клімату, де каталізатором є курс на декарбонізацію, по-третє — розвитком виробничого сектору та підвищенням рівня життя населення, що формують стабільний попит на енергоресурси, по-четверте — ціноутворенням на енергоресурси, зокрема на нафту, а надалі — на природний газ.

Що стосується самих енергоресурсів, то, як і раніше, викопні види палива задовольнятимуть більшу частину світових потреб. Найбільшим попитом сьогодні користується природний газ, оскільки саме цей ресурс порівняно з вугіллям і нафтою є найбільш екологічно чистим і спричинює мінімальну емісію CO₂ та відповідає цілям декарбонізації.

Безперечним є той факт, що з кожним роком зростатиме видобуток нетрадиційних вуглеводнів, які збільшують вже конкуренцію на ринках традиційних палив. Особливу роль відіграватимуть відновлювальні джерела енергії (ВДЕ), собівартість виробництва яких стрімкими темпами наближується до рівня собівартості традиційних.

Зростання конкуренції на енергетичних ринках відкриває можливість вибору ресурсів. Проте рік у рік кількість таких ресурсів знижується, а їхня якість (через важкодоступність) — погіршується. Це може призвести до так званого глобального полювання на енергоресурси серед країн світу. Але сьогодні прослідковується нова тенденція — найважливішим «видом палива» буде ефективність енергоспоживання: обсяги енергії, зекономленої за рахунок підвищення ефективності її використання,

будуть більшими за обсяги енергії, яку дасть будь-яке інше окремо взяте джерело.

Більшість європейських країн вирішують проблему споживання енергоносіїв шляхом покращення технологічного процесу, зменшуючи енергоємність виробництва, підвищуючи рівень енергозбереження у промисловості, бюджетному секторі та домашніх господарствах, а також підвищуючи частку ВДЕ при виробництві енергії.

Які ж кроки має зробити Україна? Передусім треба сформувати державну політику енергозбереження, націлену на розвиток і підтримку державою інноваційних проектів у сфері розробки та впровадження енергозберігаючих технологій. Необхідно затвердити на законодавчому рівні «Проект національного плану дій з енергоефективності до 2020р., спряяти підвищенню енергоефективної свідомості громадян шляхом розв'язання проблем недостатньої інформованості споживачів енергоресурсів про їхню зацікавленість в енергозаощадженні, продовжити роботу зі скорочення споживання енергії в домогосподарствах і в секторі промисловості (зокрема хімічній і металургійній), забезпечити подальшу реалізацію заходів зі скорочення споживання енергії у системах централізованого теплопостачання. Саме енергозбереження має здійснюватися за 1 ланкою: виробництво енергії — транс розподіл — споживання.

Повна версія [тексту](#)

Експерт економічних програм
Центру Разумкова
Катерина МАРКЕВИЧ

Соціологія

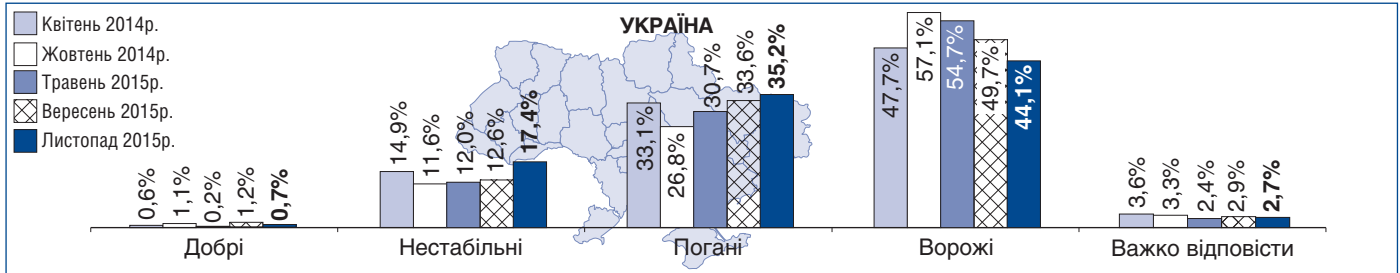
Останнє за часом дослідження на тему україно-російських відносин проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 6 по 12 листопада 2015р. Було опитано 2 008 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей за вибіркою, що репрезентує доросле населення

країни за основними соціально-демографічними показниками. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3% з імовірністю 0,95.

Більш докладно з результатами соціологічних досліджень, проведених Центром Разумкова, можна ознайомитися на нашому сайті <http://www.razumkov.org.ua>.

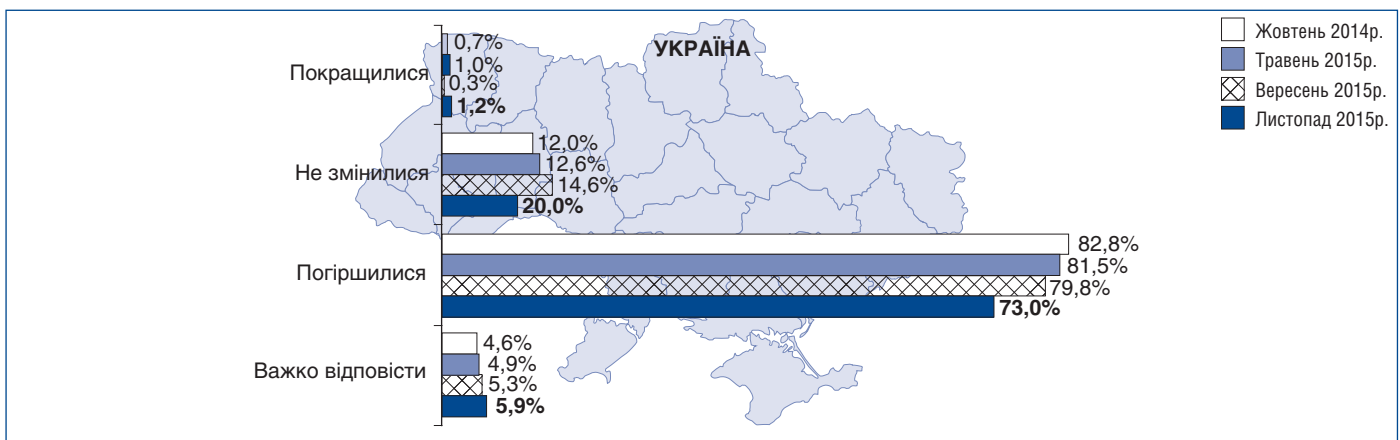
Як би Ви охарактеризували нинішні відносини України і Росії?

% опитаних

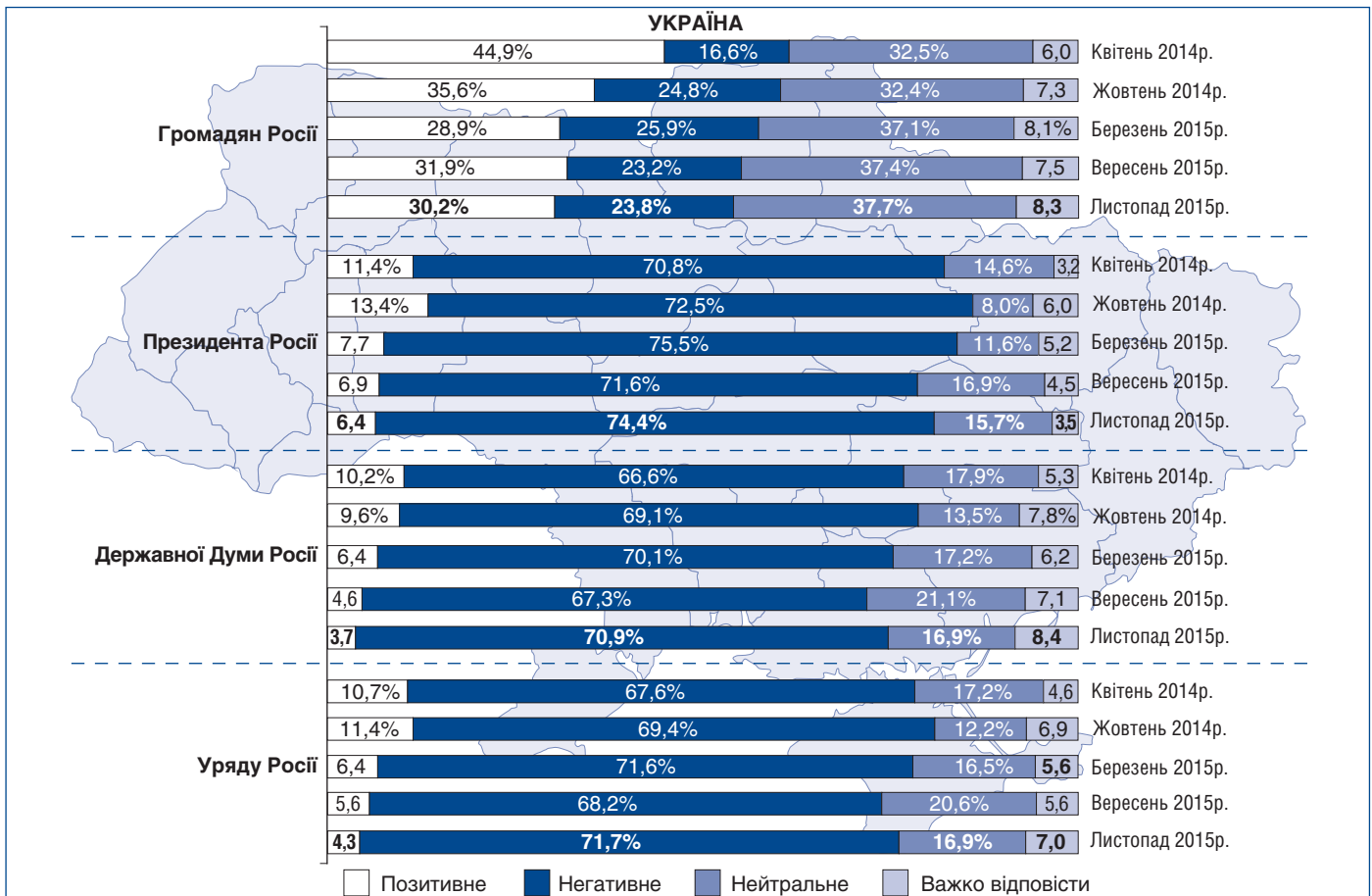
Як за останній рік змінилися відносини між народами України і Росії?

% опитаних

Яким є Ваше ставлення до... ?

% опитаних

МІЖНАРОДНИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ «УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКІ ВІДНОСИНИ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ»

16 грудня 2015р. Центр Разумкова спільно з Київським офісом Інституту Кеннана і Представництвом Фонду Конрада Аденауера в Україні провів Круглий стіл «Українсько-російські відносини: сучасний стан і перспективи»

В його роботі взяли участь народні депутати України, представники профільних міністерств, державних і неурядових дослідницьких установ, представники посольств іноземних країн в Україні, російські експерти, журналісти.

Учасників круглого столу привітали Голова Ради Центру М.Мартиненко, керівник Київського офісу Інституту Кенана К.Смаглій, Голова представництва Фонду К.Аденауера Г.Бауманн.

Співдиректор програм зовнішньої політики і міжнародної безпеки М.Пашков презентував спеціальний випуск журналу Центру Разумкова «[Національна безпека і оборона](#)» №8-9, 2015р. В журналі опубліковані: аналітичний матеріал Центру Разумкова «Перспективи українсько-російських відносин (концептуальні підходи і практичні кроки)», заочний круглий стіл українських і російських експертів, інтерв'ю західних дипломатів і експертів, результати загальнонаціонального і експертного досліджень, ряд статей вітчизняних і іноземних авторів.

Також на заході було презентовано тематичний випуск журналу Інституту Кеннана «Агора».

Під час першої сесії учасники обговорювали стан і проблеми двосторонніх відносин, акцентували увагу на джерелах, причинах і перспективах російсько-українського конфлікту. Також експерти звертали увагу й на міжнародний вимір конфлікту Росія-Україна, оцінюючи його глобальні і регіональні аспекти.

Друга сесія була присвячена обговоренню шляхів, механізмів і перспектив врегулювання російсько-українського конфлікту. В цьому контексті йшлося про формування нової моделі відносин Києва і Москви, обговорювалися концептуальні підходи і практичні кроки щодо формування політики.

ЦЕНТР РАЗУМКОВА ВЗЯВ УЧАСТЬ У ПІДГОТОВЦІ РЕКОМЕНДАЦІЙ ВСЕСВІТНЬОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО САМІТІВ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ

Програмою аналітичних центрів та громадянського суспільства Університету Пенсильванії (TTCSPP) оприлюднено звіти та рекомендації, підготовлені за підсумками Світового та Європейського самітів аналітичних центрів, які відбулися в Мілані 3 жовтня 2015р. Саміті були організовані TTCSPP спільно з італійським Інститутом досліджень міжнародної політики (ISPI), в них взяли участь представники понад 90 провідних аналітичних центрів з більш як 50 країн світу.

В роботі над рекомендаціями взяли участь провідні Think Tanks світу – учасники самітів, у т.ч. і Центр Разумкова. Пропозиції були узагальнені командою TTCSPP під керівництвом професора Джеймса МакГанна.

Розроблені рекомендації відображують виклики і проблеми, що стоять перед Think Tanks в сучасному світі, містять основні підходи до їх вирішення. Рекомендації покликані сприяти забезпеченню адекватності аналітичних центрів ситуації, що швидко змінюється, затребуваності їх

інтелектуальних продуктів основними цільовими групами – політиками і суспільством.

Повна версія [ТЕКСТУ](#)

УЧАСТЬ У ПАРЛАМЕНТСЬКОМУ СЕМІНАРІ

15 грудня 2015р. науковий консультант Центру Разумкова Віктор Мусіяка виступив основним доповідачем на Семінарі з обміну досвідом між експертами та парламентарями щодо Міжнародного Кримінального Суду (МКС) та захисту цивільного населення, який відбувся у Верховній Раді України під головуванням Голови ВРУ Володимира Гройсмана, у співпраці з Комітетом ВРУ з питань правової політики та правосуддя та Комітетом ВРУ з питань євроінтеграції та зовнішніх справ.

Даний захід було організовано спільно з Центром Разумкова та «Порядком денним прав людини».

Цей семінар високого рівня з обміну досвідом дозволив обговорити майбутні кроки для України на шляху до ратифікації Римського статуту з депутатами парламентів Австрії, Швеції та Великобританії, а також високоповажними представниками Естонії, Королівства Нідерландів, а також ЄС, ОБСЄ та МКС, експертами з судочинства, науковцями, представниками громадських організацій, з метою виявлення, розуміння та подолання існуючих страхів та потенційних перепон для ратифікації та ефективної реалізації Римського статуту.

УЧАСТЬ У ТРЕНІНГУ «ЄДНІСТЬ ЗАРАДИ БЕЗПЕКИ. ФАКТОР НАТО»

12 грудня 2015р. співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Олексій Мельник взяв участь у тренінгу «Єдність заради безпеки. Фактор НАТО».

У дискусії взяли участь представники посольств держав НАТО в Україні, народні депутати України, представники експертних та наукових кіл.

Під час дискусії обговорювалися глобальні перетворення та роль безпекових альянсів, виклики перед Північноатлантичним Альянсом сьогодні та яким ми бачимо майбутнє НАТО, Україна та її місце в трансатлантичній системі безпеки.

ЗУСТРІЧ З ПРЕДСТАВНИКАМИ ЖЕНЕВСЬКОГО ЦЕНТРУ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ

10 грудня 2015р. співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Олексій Мельник та науковий консультант Центру Разумкова Віктор Мусіяка зустрілися з представниками Женевського центру безпекової політики Аланом Гвідетті та Олександром Токаревою.

Під час зустрічі обговорювалася розробка концепції організації Женевським центром різного роду заходів, спрямованих на просування реформ в аспекті децентралізації з огляду на релевантний досвід окремих європейських країн.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ СТАВОК ЗА КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ ДЛЯ ВИДОБУТКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ В УКРАЇНІ

Пропозиції з удосконалення методики визначення ставок за користування надрами для видобутку природного газу в контексті внесення змін до Податкового кодексу України.

[Читати рекомендації експертів Центру Разумкова повністю](#)